

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Terugblik en afronding Steun- en herstellpakket 2023 en Herstelimpuls (zakelijk) toerisme	TELEFOONNUMMER	+31630006923
DATUM	19-12-2023	E-MAILADRES	elke.huiskens@provincie-utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-409503556-11835	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Elke Huiskens	TEAM	Cultuur en erfgoed/Recreatie en Toerisme
BIJLAGE	1. Infographic Steun- en herstellpakket 2020-2023 2. Resultaten versterking en herstel (zakelijk) toerisme	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Toen in maart 2020 de coronacrisis uitbrak heeft de provincie Utrecht in afstemming en samenwerking met gemeenten, rijk, fondsen en de cultuur- en erfgoedsector een Steun- en herstellpakket voor de cultuur- en erfgoedsector opgezet. Hiervoor is destijds 6 miljoen euro vrijgemaakt. Eind 2021 is ingestemd met een eenmalige verlenging waarvoor 2 miljoen euro extra beschikbaar is gesteld voor de jaren 2022 en 2023. Per januari 2024 loopt het Steun- en herstellpakket af en kan er geen subsidie meer worden aangevraagd. Het afgelopen jaar is nog een laatste impuls gegeven aan het herstel van de sector. Hierbij is ingezet op het vergroten van de weerbaarheid en wendbaarheid om een stevigere basis te creëren voor de toekomst. Er wordt naar verwachting in 2023 circa 1,16 miljoen euro uitgegeven. Dit bedrag is onder voorbehoud omdat nog niet alle subsidiebeoordelingen zijn afgerond en vastgesteld. De lopende projecten zullen de komende periode worden afgerond. Tevens is in juni 2021 575.000 euro beschikbaar gesteld voor de Herstelimpuls (zakelijk) toerisme waarmee de toeristisch-recreatieve sector is versterkt. Deze projecten zijn in de zomer van 2023 afgerond.

Inleiding:

Vlak na het uitbreken van de coronacrisis heeft u besloten tot het instellen van het Steunpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19. Hiervoor heeft u destijds 6 miljoen euro ter beschikking gesteld. Op 23 maart 2022 heeft u ingestemd met de verlenging en invulling van het Steun- en herstellpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19 voor de jaren 2022 en 2023 waarvoor 2 miljoen euro extra beschikbaar is gesteld. De afgelopen jaren hebben we u middels Statenbrieven en informatiebijeenkomsten regelmatig geïnformeerd over de voortgang, resultaten, tussentijdse evaluaties en andere relevante ontwikkelingen. Vorig jaar is het Steun- en herstellpakket voor de tweede keer [geëvalueerd](#) door een onderzoeksbureau. Eerder werd dit ook al gedaan in 2020-2021 [door Berenschot](#). Op 25 januari 2023 hebben we u middels [een Statenbrief](#) voor het laatst geïnformeerd over de voortgang met een update over [het jaar 2022](#) en de plannen voor 2023. In deze Statenbrief blikken we terug op de resultaten van het laatste jaar 2023 en informeren we u over de afronding.

Ook informeren we u in de deze Statenbrief over de resultaten van de 'Herstelimpuls (zakelijk) toerisme'. Naast de middelen voor het Steun- en herstellpakket voor de cultuur- en erfgoedsector heeft u op 21 juni 2021 besloten ook middelen vrij te maken om de toeristisch-recreatieve sector te herstellen en versterken. Hiervoor is 575.000 euro uit

het COVID-flankerend beleid beschikbaar gesteld. Op 27 oktober 2021 bent u middels een [Statenbrief](#) op de hoogte gebracht van de voortgang van de uitvoering van de 'Herstelimpuls (zakelijk) toerisme'. De eindresultaten hebben onder andere wat langer zich laten wachten door een langere looptijd van projecten in verband met de aanhoudende coronacrisis en veranderende maatregelen.

1. Steun- en herstelpakket terugblik 2023

Het afgelopen jaar is de steun gericht geweest op het weerbaar en wendbaar maken van de sector zodat er richting de toekomst een betere basis ligt. Samen met de sector, gemeenten, het rijk, de fondsen en op basis van de aanbevelingen van de tussentijdse evaluatie is het laatste jaar ingezet op verschillende onderdelen en projecten. Vanaf januari 2024 worden er geen nieuwe investeringen meer gedaan en is het niet meer mogelijk subsidie aan te vragen. Het afgelopen jaar is ingezet op de volgende 5 onderdelen

- Programmeringsregeling (840.000 euro)

Een groot onderdeel van de inzet van 2023 was de Programmeringsregeling. Van deze subsidieregeling zijn de afgelopen jaren meerdere rondes geweest. Deze vierde en laatste ronde liep van 1 mei – 30 september 2023 waarvoor 33 organisaties uit 14 verschillende gemeenten een aanvraag voor uiteenlopende initiatieven hebben ingediend. Er was grote behoefte aan deze regeling met het gevolg dat deze sterk is overvraagd. Daarom is onlangs besloten het subsidieplafond van 600.000 naar 840.000 te verhogen, waarmee is aangesloten bij het uitgangspunt van het Steun- en herstelpakket om flexibel in te blijven spelen op de actualiteiten en steeds te kijken wat er nodig is. De Programmeringsregeling heeft tot doel gehad om podia in de breedste zin van het woord, zoals musea (waaronder streek- en kasteelmusea), varend erfgoed, culturele festivals en bibliotheken met een subsidie te kunnen laten programmeren in een periode waarin dat nog altijd niet vanzelfsprekend is. Organisaties kunnen zich door de uitgeputte reserves nog niet permitteren risico's te nemen in de programmering en laten jonge makers bijvoorbeeld buiten de programmering. Met deze regeling was er ruimte voor risicovol aanbod en het eerlijk betalen van (jonge) talentvolle makers en zzp'ers (fair pay).

Voorbeeld 1 Programmeringsregeling: **Boost voor de botters**

Tussen mei en oktober 2023 kon (inter)nationaal publiek kennis maken met de botters en de voormalige Zuiderzee door middel van het botteropstappen in de gemeente Bunschoten. "In de coronajaren die achter ons liggen, viel het botteropstappen voor een groot deel stil en bleven toeristen weg. Met de programmeringsregeling hebben we de botteropstappen een boost gegeven en het publiek enthousiast gemaakt voor het maritieme erfgoed door het botteropstappen ook voor mensen met een kleinere beurs toegankelijk te maken".

Voorbeeld 2 Programmeringsregeling: [De cocaïnefabriek in Huis Doorn](#).

Vanuit de Programmeringsregeling is bijgedragen aan een interactieve expositie én gamevoorstelling in Huis Doorn in gemeente de Utrechtse Heuvelrug over de legale cocaïnehandel tijdens WOI waar het publiek vragen en dilemma's krijgt voorgelegd. Daarnaast is een educatieprogramma voor het primair en voortgezet onderwijs ontwikkeld.

- Cultureel Innovatiefonds provincie Utrecht (125.000 euro)

Het [Cultuur Innovatiefonds](#) is in 2020 tijdens de lockdown opgezet door de gemeenten Utrecht, Amersfoort, de provincie Utrecht en 5 cultuurfondsen. De missie van het fonds is om de culturele sector te helpen toekomstbestendig te worden door middel van innovatie en vernieuwing. Het Innovatiefonds heeft verschillende makers en organisaties kunnen steunen om innovaties te realiseren door middel van waardevolle projecten. Van 2020 tot en met 2022 zijn er drie aanvraagrondes geweest waarvan de adviescommissie van het fonds 23 projectaanvragen heeft toegekend die bestonden uit geld én begeleiding. In het voorjaar van 2023 is het fonds naast de projectaanvragen gestart met het [Ontwikkelprogramma Innoveren met impact](#) dat vervolgens is doorontwikkeld tot het [programma Ontwikkeling en Experiment](#). De komende twee jaar wordt het fonds geleidelijk afgebouwd binnen het huidige financiële kader. Deze periode biedt de mogelijkheid om de opgedane kennis en ervaringen in de sector, bij de overheden en bij de fondsen te borgen. Er wordt hierbij gekeken op welke manier dit een plek kan krijgen in ons eigen beleid, hoe deze kennis gedeeld kan worden met gemeenten maar ook hoe dit in de sector via projecten en kennisdeling geborgd kan worden, bijvoorbeeld door innovatie (en vernieuwing) op te nemen in een bestaand opleidingstraject. Hierbij gaat specifieke aandacht uit naar instellingen in de regio.

Toelichting programma 'Ontwikkeling en Experiment' van het Cultuur Innovatiefonds Provincie Utrecht

Met begeleiding en financiering ondersteunt het fonds initiatiefnemers om hun vernieuwende cultuur-idee te ontwikkelen tot een project, programma of initiatief met een positieve impact in de provincie Utrecht. Dat kunnen verschillende onderwerpen en thema's zijn. Denk bijvoorbeeld aan het bereiken en betrekken van nieuwe doelgroepen, samenwerking met andere sectoren, nieuwe presentatievormen of presentatie op andere media/platforms en nieuwe manieren van organiseren.

In april 2023 is gestart met de eerste workshops van het begeleidingsprogramma Ontwikkeling & Experiment. De adviescommissie van het Innovatiefonds selecteerde uit 58 aanmeldingen twaalf deelnemers die aan de slag mochten met hun innovatieve idee. Bekijk ze [hier](#).

- Arbeidsmarktcrapte, kennisontwikkeling en professionalisering (125.000 euro)

Eén van de effecten van corona is de hoge uitstroom van personeel. Dit heeft geleid tot personeelstekorten met name op het gebied van techniek, marketing, zakelijke leiding en productieleiding. Om in- en doorstroom van personeel te bevorderen is in 2023 gestart met het opzetten van een opleidingstraject ten behoeve van het professionaliseren van onze partnerinstellingen en instellingen die een meerjarige subsidie ontvangen (streek- en kasteelmusea en andere erfgoedlocaties, culturele festivals, en productiehuisen). Dit traject is in 2023 gestart en loopt door tot Q1 2024. De gemeente Utrecht heeft 38.000 euro toegezegd ten behoeve van de cofinanciering van opleidingstrajecten van Utrechtse festivals. Het K.F. Hein Fonds heeft de intentie uitgesproken om als vervolg op deze trajecten kennisdeling en -verdieping rondom dit onderwerp te willen stimuleren. Dit traject is gestart als een pilot onder het Steun- en herstelpakket en wordt in 2024 geëvalueerd en onderzocht of dit onder 'professionalisering' en 'vitaal ondernemerschap' een plek kan krijgen in het nieuwe Cultuur- en Erfgoedprogramma 2025-2028 waarin we streven naar zoveel mogelijk zelfredzame instellingen met een gezonde financieringsmix ten behoeve van een vitale sector die voor iedereen toegankelijk is.

- Publiek (65.000 euro)

In 2023 is in samenwerking met de Cultuurregio Utrecht gestart met het [Cultureel Doelgroepenmodel](#). Dit model geeft op basis van postcodes inzicht in welke publieksgroepen al worden bereikt en welke nog niet. Het model is beschikbaar gesteld voor alle organisaties in de provincie Utrecht waarmee we een centrale onderzoeksmethodiek in handen hebben. Deze methodiek helpt om zoveel mogelijk publieksgroepen te bereiken, zowel overkoepelend als op instellingen niveau. Het Cultureel Doelgroepenmodel wordt betaald vanuit het huidige Cultuur- en erfgoedprogramma en loopt door tot en met 2026. Vanuit het Steun- en herstelpakket is in 2023 een extra inzet beschikbaar gesteld van circa 5.000 euro om organisaties te helpen bij het verzamelen van publieksdata. Het ging hierbij om gratis evenementen die geen data kunnen verzamelen middels kaartverkoop en hiervoor ook geen extra middelen beschikbaar hadden gezien de reserves door corona volledig zijn uitgeput.

In samenwerking met het team Recreatie & Toerisme en de kastelen en buitenplaatsen is een bijdrage van 60.000 euro geleverd aan een internationale publiekscampagne. Dit project wordt uitgevoerd door de Marketingcoöperatie Regio Utrecht, een samenwerkingsverband van Destinatie Marketing Organisaties in de provincie Utrecht. Zij geeft hiermee een vervolg aan de internationale publiekscampagne voor kastelen en buitenplaatsen om vooral de internationale bezoekers naar de regio toe te krijgen, wat na corona nog op gang moet komen. Hierbij is aandacht voor de spreiding van bezoekers in tijd en ruimte over de gehele regio. De kastelen en buitenplaatsen cofinancieren een bedrag van 30.900 euro.

- Vervolg Herstelprogramma 2022-2023

Van sept 2022 tot en met juni 2023 liep [het Herstelprogramma Amateurkunst](#). Het amateurleven heeft door corona een grote klap gekregen, die nog altijd merkbaar is. Denk hierbij aan de snelle achteruitgang van het aantal leden en betrokken bestuursleden. Het Herstelprogramma is een gezamenlijke financiering met de gemeente Utrecht en het rijk (herstelsteun amateurkunst). Om het amateurleven weer een boost te geven vonden er in totaal 16 workshops plaats in 5 regio's in de gehele provincie Utrecht waaraan 88 verenigingen hebben meegedaan. De workshops gingen 'over uiteenlopende thema's, denk hierbij aan het werven van deelnemers of het betrekken van nieuwe groepen bij je vereniging. Ook is er een kennisbank ontwikkeld. Het programma heeft een uitgebreid en waardevol netwerk opgeleverd van ondersteuners, beleidsmakers en amateurkunstgroepen. De middelen vanuit de provincie en gemeente zijn inmiddels besteed. De komende periode wordt er vanuit de resterende middelen van het rijk nog meer ingezet op maatwerk. Om passende ondersteuning te kunnen blijven bieden aan amateurkunstinitiatieven is een structurele aanpak noodzakelijk. Het Herstelprogramma is als pilot gestart onder het Steun- en herstelpakket en wordt verder uitgewerkt binnen het provinciaal beleid inclusieve cultuurparticipatie.

Deelnemer Herstelprogramma: *"Wij hebben vanuit ons bestuur deelgenomen aan drie workshops, aangeboden in het kader van het Herstelprogramma Amateurkunst. We hebben er zeker al ons voordeel mee gedaan. (...) Door een andere aanpak is er nu een grotere betrokkenheid van onze koorleden!"*

Inzichten en opbrengsten

Het afgelopen jaar is een laatste impuls gegeven aan het weerbaar en wendbaar maken van de sector om een stevigere basis te creëren voor de toekomst. Het pakket heeft in zijn totaliteit verschillende invullingen gehad waarbij is ingespeeld op de actualiteit en veranderende behoeften van de sector. Er is met een breed pakket aan maatregelen bijgedragen aan meer dan 400 initiatieven van grote en kleine organisaties in zowel de steden als in de regio. In bijlage 1 'Infographic Steun- en herstelpakket 2020-2023' is een totaaloverzicht gemaakt van de afgelopen jaren.

Het Steun- en herstelpakket heeft bijgedragen aan het in stand houden van de sector in een zeer moeilijke periode, maar heeft er ook voor gezorgd dat (sommige) instellingen en makers stappen vooruit konden zetten en ruimte kregen voor innovatie en ontwikkeling. Ook hebben we als provincie nog beter kennisgemaakt met verschillende deelsectoren, onder andere dankzij de goede samenwerking en afstemming. De sector benadrukt hierin de onschatbare waarde van de intensieve samenwerking in de afgelopen jaren. De wederzijdse erkenning en betrokkenheid hebben de sector een gevoel van waardering gegeven. De ondersteuning van de provincie, niet alleen financieel, maar ook in de rol van een gelijkwaardige partner, is van grote betekenis gebleken en wordt zeer gewaardeerd.

Tom van de Poel, directeur theater de Speeldoos en voorzitter van de VSCD Utrecht: *“Samenwerking is de sleutel tot vooruitgang, en in de afgelopen periode hebben we samen met de provincie Utrecht op inspirerende wijze afgestemd op de vele noten van uitdagingen en kansen. Net zoals een goed georkestreerd muziekstuk, hebben onze gezamenlijke inspanningen harmonie gebracht in de uitvoering van ons beleid. Laten we blijven afstemmen voor de toekomst van onze provincie”.*

Paul Baltus, directeur Amersfoort in C, namens de musea: *“De provincie was zich direct bewust van de noden van de cultuursector en toonde zich een onmisbare en daadkrachtige steunpilaar in tijden van grote onzekerheid. Daarbij is goed geluisterd naar de pijn in de sector. Door meerdere malen met alle disciplines in gesprek te gaan over behoeften op de korte termijn en uitdagingen op de lange termijn is bijgedragen aan een weerbare en hopelijk toekomstbestendige sector”.*

De goede samenwerking en het netwerk dat in de coronacrisis zorgvuldig en met veel aandacht is opgebouwd willen we daarom vasthouden, benutten en verder versterken. Corona heeft laten zien hoe veerkrachtig en creatief de sector is, maar ook de uitdagingen in de sector nog meer aan het oppervlak gebracht. We weten daardoor nog beter waar de problemen liggen en welke rol wij als provincie hierin kunnen spelen. Deze ervaringen en opbrengsten van de afgelopen jaren nemen we mee in het nieuwe Cultuur- en Erfgoedprogramma 2025-2028. Ook gaan we verder aan de slag met een aantal onderwerpen waar we in het Steun- en herstelpakket mee zijn gestart zoals het verder professionaliseren en innoveren van de sector, het werken met de Fair Practice Code, inzet op publieksonderzoek, inclusieve cultuurparticipatie en kansen creëren voor een (risicovolle) programmering.

Versterking en herstel (zakelijk) toerisme

De Destinatie Marketing Organisaties (DMO's) hebben gezamenlijk met de sector eind 2020 de 'Herstelimpuls (zakelijk) toerisme' opgesteld. Ze hebben voor dit plan ondersteuning gevraagd. Op 2 juni 2021 heeft u besloten middelen hiervoor beschikbaar te stellen vanuit het COVID flankerend beleid.

Hierbij is toegezegd om aan het einde van het toeristisch seizoen 2021 te informeren over de effecten van het plan. Op 27 oktober 2021 bent u middels [een Statenbrief](#) op de hoogte gebracht van de voortgang van de uitvoering. De eindresultaten hebben wat langer zich laten wachten onder andere door een langere looptijd van projecten in verband met de aanhoudende coronacrisis en veranderende maatregelen. In juli 2023 is project 4 afgerond. Met de voltooiing hiervan is het volledige plan uitgevoerd en kunnen de eindresultaten met u gedeeld worden. Via deze Statenbrief wordt voldaan aan de toezegging om de effecten van de 'Herstelimpuls (zakelijk) toerisme in beeld te krijgen.

De door u financieel ondersteunde 'Herstelimpuls (zakelijk) toerisme' omvatte de volgende vier onderdelen:

1. Campagne vrije tijd: 'Buitenleven in Utrecht' (april t/m december 2021)
2. Campagne Kickstart cultuur (februari t/m december 2022)
3. Innovatielab en campagne zakelijk toerisme (dec 2021 t/m maart 2023)
4. (Internationaal) zakelijk toerisme: vernieuwing door herstel (dec 2021 t/m juli 2023)

Bij de uitvoering van de projecten is rekening gehouden met spreiding van bezoekers (inwoners en toeristen) en de geldende COVID-maatregelen.

Om te kunnen beoordelen of de projecten succesvol zijn geweest, zijn per project realisatie-indicatoren opgesteld. Ondanks de continu veranderende omstandigheden en het meermaals moeten schakelen en bijstellen, zijn alle realisatie-indicatoren behaald en zijn de DMO's en hun stakeholders tevreden met de resultaten. Ter illustratie, de culturele instellingen waardeerden de campagne Kickstart cultuur (project 2) met een 8,4. Een belangrijk effect van project 4 is de toename van het aantal zakelijke overnachtingen in de provincie Utrecht. Het percentage is weer bijna op het niveau van voor COVID.

Ook is er naar aanleiding van de uitvoering van het plan aan meerdere projecten een vervolg gegeven, zoals de 'Buitenleven in Utrecht'-campagne, en zijn de activiteiten voor zakelijk toerisme bestendigd in een regionale aanpak.

Zie voor meer informatie bijlage 2 Resultaten 'Herstelimpuls (zakelijke) toerisme'.

Financiële consequenties:

1. Steun- en herstelpakket:

Het Steun- en Herstelpakket Cultuur en Erfgoed COVID-19 valt onder programma 7, Cultuur en Erfgoed, Beleidsdoel 7.1 'De culturele infrastructuur is sterk'. In juli 2020 is hiervoor door PS 6 miljoen euro beschikbaar gesteld. Op 23 maart 2022 hebben Provinciale Staten het Statenvoorstel 'Uitbreiding Steunpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19' vastgesteld waarmee 2 miljoen extra is vrijgemaakt voor 2022 en 2023. Hiervan was voor het jaar 2023 een bedrag van 1,2 miljoen beschikbaar. Naar verwachting wordt hiervan circa 1,16 miljoen euro uitgegeven. Dit bedrag is nog onder voorbehoud omdat nog niet alle subsidiebeoordelingen zijn afgerond en omdat een aantal subsidies door juridisch technische redenen pas in 2024 kunnen worden beschikt, ook lopen een aantal projecten nog door in 2024. Daarnaast komen er naar verwachting nog middelen terug in verband met nog te ontvangen matchingsmiddelen van medeoverheden en terugbetalingen van subsidies. Alle subsidies worden namelijk nog afgerekend op werkelijk gemaakte kosten. Deze middelen blijven in de projectreserve totdat het Steun- en herstelpakket volledig financieel is afgerond waarna ze vervolgens terugvloeien naar de algemene reserve. Voor een compleet financieel overzicht is het nodig om de vele honderden subsidies van de afgelopen jaren eerst vast te stellen. Hier werken we in 2024 aan waarna we u vervolgens via de reguliere planning & control cyclus informeren.

<i>Financiële invulling Steunpakket 2023</i>	<i>Bedrag</i>
Programmeringsregeling	€ 840.000
Cultureel Innovatiefonds	€ 125.000
Opleidingstraject	€ 125.000
Publiek	€ 65.000
Vervolg Herstelprogramma	€ 0 (budget van 2022)
Totaal	€ 1.155.000

2. Herstelimpuls (zakelijk) toerisme:

Voor de 'Herstelimpuls (zakelijk) toerisme' is € 575.000 beschikbaar gesteld. Voor het benodigde budget is eenmalig gebruik gemaakt van de bestemmingsreserve "COVID flankerend beleid 2021". De volledige besteding van het bovenstaande bedrag is onder voorbehoud, omdat nog niet alle subsidiebeoordelingen zijn afgerond en vastgesteld.

Vervolprocedure / voortgang:

Vanaf januari 2024 komt het Steun- en herstellpakket tot een einde, wat betekent dat er geen nieuwe investeringen meer worden gedaan en het aanvragen van subsidies niet langer mogelijk is. Tegelijkertijd wordt gestart met het vaststellen en afrekenen van de talloze subsidies die zijn verleend. De lopende projecten zullen in 2024 worden afgebouwd of verder geïntegreerd in het nieuwe Cultuur- en erfgoedprogramma 2025-2028. Het Cultuur Innovatiefonds wordt geleidelijk binnen het huidige financiële kader afgebouwd. Het programma van het fonds loopt nog door tot en met 2025. Ondertussen worden de opbrengsten en ervaringen verder uitgewerkt in het nieuwe Cultuur- en Erfgoedprogramma 2025-2028. Hiervoor wordt in december een aantal bijeenkomsten georganiseerd waarvoor u reeds een uitnodiging heeft ontvangen.

De uitvoering van de 'Herstelimpuls (zakelijk) toerisme' is gerealiseerd. De volledige beoordeling en vaststelling wordt in 2024 afgerond. De DMO's geven vervolg aan de onderdelen van het plan.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen